

PETER LØNHOLM SKRIVER OM: STORFORMATKAMERA: FOTOGRAFIENS HIGH FIDELITY

Fra musikkens verden kender vi begrebet »high fidelity«, og der er internationale normer for hvilke produkter der kan anderkendes og må bære betegnelsen »Hi-Fi«.

High Fidelity betyder, at gengivelsen skal være så naturtro som muligt - og det er i dag virkeligt muligt, at nyde musik hjemmelt i stuen af en kvalitet der er fuldt på højde med koncertsalens.

Kan vi overføre disse normer til fotografien? Eller noget der ligner? Billeder i »hi-fi-kvalitet«?

Hi-Fi-gengivelse kræver, at man mindst mulig hører noget til teknikken bag udsendelsen eller optagelsen og, at musikinstrumenternes toner kommer »hele« igennem elektronikken. Fra den dybeste bas til den højeste diskant. Overført til billedet er kravene næsten de samme.

Billedet skal være rent, uden spor af den tekniske proces bagved. Det vil sige, at tonerigdom, skarphed og detailgengivelse skal være på højde med den vi opfatter omkring os - og det er, med de objektiver der i dag er til rådighed, muligt, blot negativet har en tilsvarende kvalitet - og her kommer vi ikke uden om de store formater.

De teknisk fuldkomne gengivelser af musik kommer ikke fra en rejseradio, men fra store kraftige anlæg med store fyldige højttalere.

Det teknisk perfekte billede kræver også et større »anlæg«. Storformatkameraet, det tekniske kamera eller fagkameraet, (kært barn har mange navne). Betegnelsen »fagkamera« er iøvrigt forkert. Selv om de fleste Mercedes' personvogne her i landet bliver kørt af professionelle, kalder vi ikke en sådan vogn for en fagbil.

Hvem henvender importørerne sig til når de vil sælge deres storformatkameraer? Næsten kun til fagfolk - det hedder jo fagkamera. Betegnelsen er en hæmsko for udbredelsen af disse herlige kameraer. Et kamera er et kamera, ligegyldigt hvordan det er opbygget og hvilke størrelse negativer der skal anvendes. Det skal ikke sættes i bås til bestemte købere, men tilbydes til alle der måtte være interesseret.

Når moster Karen kommer ind til fotohandleren og vil købe et fotografiapparat til, som skal konfirmeres på søndag, vil det naturligvis være forkert af ekspedienten, at anbefa-

le et kamera på optisk bænk. Men når Jens, fem eller ti år senere, er blevet en dygtig og videbegærlig amatør med interesse for det teknisk perfekte, vil det være ligeså forkert af fotohandleren, ikke at omtale mulighederne med disse kameraer. Men det forudsætter naturligvis, at ekspedienten selv er informeret om brugen af storformatgrej. Og her går det berømte gardin ofte ned. Prøv for eksempel, at spørge efter brochurer over ARCA-Swiss hos en yngre fotoekspedient. Han tror du er gået forkert, og sender dig hen på et rejsebureau.

KAMERATYPER

Storformatkameraer fås i to versioner. Det ældste system, det som på tysk hedder et Laufbodenkamera (oversat noget i retning af »løbebundkamera«), er i dag ikke så udbredt, som det vi kalder »kamera på optisk bænk«. Og da det sidstnævnte også er langt det billigste, vil vi her koncentrere os om det.

Et »Laufbodenkamera« ville på mange måder være det rigtige for amatøreren, det er meget lettere at transportere (det bliver lukket sammen som et gammeldags klappkamera), det har indbygget koblet afstandsmåler og specialsøger til mange brændvidder og kan derfor bruges som håndkamera. Og det kan bruges som matskivekamera til teknisk vanskelige optagelser.

Objektivplan og filmplan kan vrides og forskydes - dog ikke tilnærmelsesvis så meget som på den optiske bænk. De kendte kameraer af denne type er Linhof's »Master Technika« og Horseman VH-R.

Sidstnævnte fås dog også uden koblet afstandsmåler og må være lidt billigere - men så forsvinder muligheden for, at bruge det som håndkamera jo samtidig.

KAMERA PÅ OPTISK BÆNK

Det mest udbredte mærke blandt professionelle fotografer er uden tvivl Sinar. Det kom frem i 1947 som det første moderne kamera på optisk bænk, og er i dag udviklet til noget meget avanceret værktøj.

Men firmaet laver også letvægtsmodeller til rimelige priser - og det kan ikke ses på det færdige billede om det er taget med det avancerede eller det mere enkle kamera.

De dyre storformatkameraers fordel er, hurtigere, lettere og sikrere betjening. Men de er tunge og ofte meget

Sinar-kamera med Symmar 150 mm 1:5,6 på stort Linhof'stativ. Optagelse med ARCA-Swiss kamera med Symmar 150 mm 1:5,6. ▶

komplikeret opbygget. Til os amatører er de mere enkelt fremstillede modeller, uanset at de også er billigere,

OBJEKTIVER

Det er objektivet - og den film vi vælter til storformatkameraer er ikke billige, og derfor er det vigtigt, at man vælger rigtigt ved første køb.

Hos de professionelle dominerer de to tyske firmaer, Rodenstock og Schneider. Nikon og Fuji fra Japan laver også optik til tekniske kameraer. Så har vi Wild fra Schweiz og mange andre - men igen, jeg ved ikke hvor mange af dem der sælges i Danmark. Rodenstock og Schneider kender vi fra forstørrelsesobjektiverne, Rodagon og Componon. Det er godt kram. Og firmaernes storformatobjektiver er naturligvis af samme høje standard.

Rodenstock er også firmaet bag den helt uforlignelige »IMAGON«, et drømmeobjektiv for realistisk tænkende portrætfotografer.

Denne optik fås både til stor- og mellem-formatkameraerne. Altså ned til 4½ x 6 cm.

der er afgørende for det færdige billedes tekniske kvalitet. Objektivet langt at foretrække.

De vejer ikke mere en énøjede 6x7 kameraer, de er hurtige at montere på stativ og de er ikke så følsomme over for rystelser og stød som de mere avancerede.

Sinar kommer fra Schweiz, og her kommer også ARCA-Swiss, sidstnævnte med ialt 13 modeller på optisk bænk. Fra den berømte Linhof nie kommer der ikke alene kameraer men også forstørrelsesapparater, stativer, kugle- og kinohoveder og meget andet. Hele Linhof's program mellem- og storformat. Til de gamle mærker hører også Plaubel, klassisk opbygget bænkkamera stærkt nok til flere generationers brug. Linhof og Plaubel kommer fra Tyskland. Til slut det lækkert udformede japanske Horseman 450, et samlet både let og avanceret kamera. Der er mange andre, men hvor mange der importeres til Danmark ved jeg ikke. Firmaerne må komme frem af busk med annoncer i vore fotoblade - hvis de ellers er interesserede i, at sælge til os amatører.

STORFORMATKAMERA- FOTOGRAFIENS HIGH FIDELITY

Fra musikkens verden kender vi begrebet »high fidelity«, og der er internationale normer for hvilke produkter der kan anderkendes og må bære betegnelsen »Hi-Fi«.

High Fidelity betyder, at gengivelsen skal være så naturtro som muligt - og det er i dag virkeligt muligt, at nyde musik hjemme i stuen af en kvalitet der er fuldt på højde med koncertsalens.

Kan vi overføre disse normer til fotografien? Eller noget der ligner? Billeder i »hi-fi-kvalitet«?

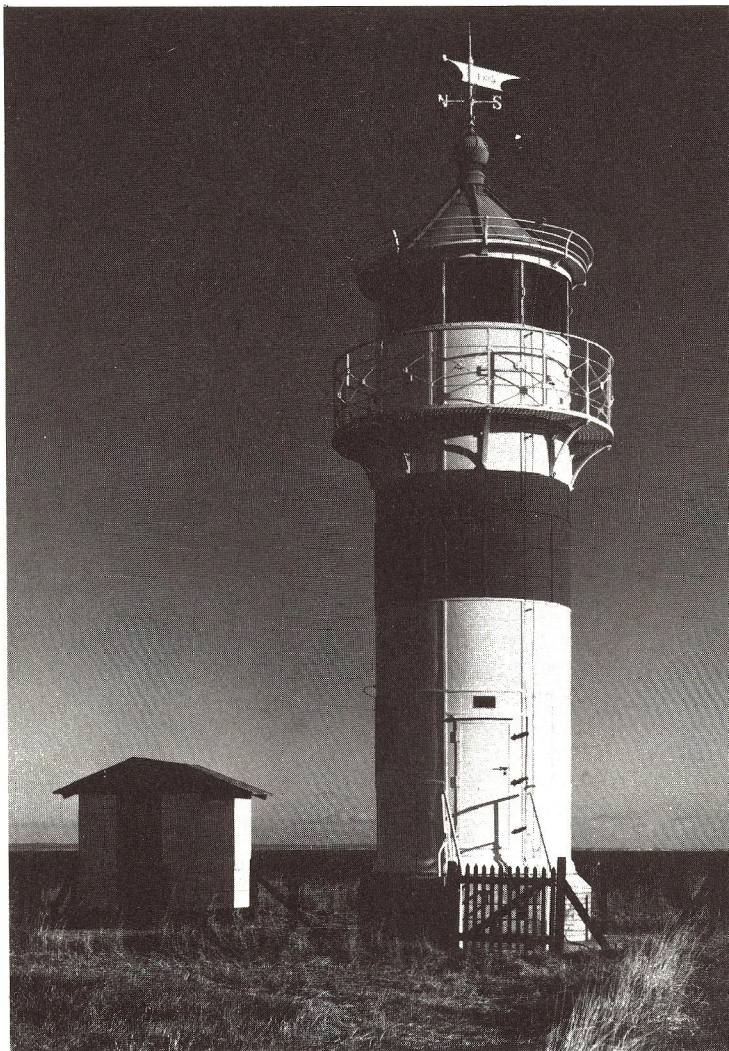
DEMONSTRATION AF STORFORMAT- KAMERAER

Hvor kan man få storformatkameraer demonstreret? De ligger ikke på hylde hos den almindelige fotohandler, dertil er salget alt for ringe. Men i de store forretninger i København, for eksempel hos Foto C., Holbergsgade 5, kan man få kameraerne på nært hold. Dette firma har, på 1'ste sal, en såkaldt profi'afdeling, og her har man det hele. Kameraer, objektiver, stativer, forstørrelsesapparater og alt andet til storformatfotografi. Desuden er Foto C's folk eksperter på området - og det skal man ikke undervurdere, når man selv er nybegynder.

I provinsen er det straks sværere, men fotohandleren kan skaffe brochurer og priser. Der er også mulighed for, at købe brugt.

Der har ofte været tilbud i Dansk fotografisk tidskrift. Bladet er - desværre - det eneste danske fotoblad, hvor professionelle og amatører kan annoncere med deres brugte udstyr. FOTO-KINO modtager ikke private »køb & salg« annoncer fordi fotohandlerne så nægter at forhandle bladet. Danske fotohandlere har nemlig den indstilling at når Hansen ønsker at sælge sit brugte udstyr, så skal fotohandleren være køberen. Og selv om Hansen mener, at tiden er moden til et nyt kamera, så vil han kun købe dette, når han kan få sit gamle udstyr »godt betalt«.

Der er imidlertid stor forskel på, hvad Hansen og fotohandleren mener med »godt betalt«, og derfor bliver handelen ikke til noget. Hansen gider ikke længere med den gamle kasse, som han efterhånden kan betjene i søvne, og han går i stå. Fotohandleren har så mistet en kunde, som før

købte film, papir, kemikalier og andet hos ham. Hansen bor i Korsør, og han er ikke klar over, at der i Ribe er en Jensen, som netop kunne have brugt det udstyr, som han ville sælge. Jensen er ikke særligt velhavende, og det udstyr, som Hansen havde til salg, er alt for dyrt, hvis han skal købe det, som nyt. Derfor får Jensen heller ikke noget kamera. Og fotohandleren i Ribe mister også en kunde, der ville have købt film, papir, kemikalier og andet.

Fotohandlerens indstilling er ikke særlig smart. Og endnu mere uforståelig bliver den, når man hos mange af dem får, at vide, at de for tiden har alt for mange brugte kameraer og derfor helst ser, at man selv sørger for, at få sit udstyr solgt, inden man køber nyt. I de tyske fotoblade er der hver måned en fire-fem sider med privat »køb & salg«. Fotohandlerne deltager selv med deres brugte udstyr, og der er ingen tvivl om, at netop disse sider, er med til, at holde bladenes høje opslagstal.

Til FOTO-KINO's redaktion vil jeg derfor sige, lad de fotohandlere springe fra, som ikke vil sælge jeres blad, på grund af privat-annoncer. Alle andre sælgere, for eksempel bladkiosker og boghandlere, vil fortsat sælge jeres blad.

Se på den succes et blad, som High Fidelity har med sine privat-annoncer. Og radioforhandlerne lever da stadigvæk.

Fotohandlerne bør se lidt mere positivt på denne sag. Når man ikke engang imellem sadler om til andre kameraer eller måske andre formater, så mister man langsomt interessen. Og dermed har fotohandleren mistet en kunde. Kan man sælge sit brugte grej til en fornuftig pris, så har fotohandleren muligheden for, at sælge et nyt kamera + udstyr til dette. Desuden vil der være to der forøger deres køb af film, papir, kemikalier og andet, og måske skal der også et nyt forstørrelsesapparat til.

I et af de kommende numre af FOTO-KINO, vil se lidt på meningen med de

tekniske kameraers forstillingsmuligheder. Østrigeren Theodor Scheimpflug lagde, med sin »scheimpflug'regel« grundreglerne for konstruktionen af, og fotograferingen med, disse kameraer. Scheimpflug'reglen er nem at lære, og spændende at arbejde med.

DET TEKNISKE KAMERA, SOM AMATØRENS VÆRKTØJ

Selv om man aldrig har læst om, eller arbejdet med, et kamera på optisk bænk, kan man få gode resultater første gang. Man kan lade kameraet blive i den såkaldte nulstilling, som svarer til det almindelige kamera, og har alligevel det større negativs store fordele, overlegen opløsningssevne, større konturskarphed og tonerigdom.

Men det bliver først rigtig spændende, når man bruger forstillingsmulighederne. Men lad os først være ærlige - det tekniske kamera er ikke et nybegynderkamera. En almindelig viden om fotografi må være en forudsætning. Opfylder man denne skal man ikke holde sig tilbage - eller lade sig holde tilbage af en »klogere« fotohandler. Hvis en sådan person forsøger, at overtale en køber til noget mere almindeligt grej, så er det enten fordi, han undervurderer køberens evner, eller fordi han betvivler sine egne evner, til at hjælpe køberen, med råd og vejledning, når han rækker det tekniske kamera over disken. De fleste fotohandlere har naturligvis forståelse for, at der findes mennesker, for hvem det »almindelige« ikke er nok.

Og ingen fornuftig amatør vil forlange, at fotohandleren skal være »dus« med alle former for fotografi. Dertil er emnet alt for stort.

Men, som jeg skrev før, orienteret om kameraernes eksistens, det bør man være.

På det store billede af mit gamle - men særdeles velholdte - Sinar-kamera, ser vi hvordan alt kan stilles væk fra den såkaldte nulstilling. Objektivfronten er sænket, skubbet forover, drejet og skubbet sidelæns imod os. Bagrammen er løftet, skubbet bagover, drejet og skubbet sidelæns fra os.

Inden man påbegynder fotografering med kamera af denne type, søger man for, at kameraet er i nulstilling. Det vil sige, at filmplanet ligger parallel med objektivplanet, og at filmen ligger midt for den optiske akse.

Når man løsner de forskellige låsearme og låseskruer, finder kameraet næsten selv tilbage til nulstillingen, fordi denne position er delvis fjeder-

belastet. Det skal bare hjælpes lidt på vej. Så spændes arme og skruer til igen.

Normalt bruger man kun få, af forstillingsmulighederne til hvert billede. Hvorfor foretrækker den professionelle fotograf nu dette klodsede, tunge og komplicerede kamera, til mange af sine opgaver? Simpelthen fordi, at det er det eneste kamera der kan klare de opgaver han bruger det til. Til andre opgaver, af teknisk mindre krævende karakter, bruger han de samme kameraer som os andre. Altså »stive« kameraer i småbilled- og mellemformat.

Men er optagelsen ikke mulig med almindelige kameraer, så kommer »kål-ormen« frem. Og når han har et teknisk kamera, bliver det også brugt der, hvor et almindeligt kamera måske nok kunne klare opgaven, men

lighed for, at bedømme både afstandsindstilling, skarphedsdybde og motivvirkning, som den gode gamle matskive - jo større, desto bedre. Det er ikke noget snapshotkamera, det kræver altid stativ, det er dyrt med de store negativformater - men det benyttes af alverdens førende fotografer.

Når storformatkameraet omtales, som »det bedste og mest pålidelige«, og når det »benyttes af alverdens dygtigste fotografer«, hvorfor omtales det så kun på sammenlagt højt, én side, i en fotobog på over 800 sider? Det var et spørgsmål til Tommy Frenning. Det må være en lærers opgave, at give all-round' undervisning - og storformatkameraerne skal hverken fremhæves eller udelukkes - de skal blot være med, ligesom alle andre typer kameraer.

mera. Hvis man derimod først og fremmest har sport, fugle, børn eller andre former for action'billeder, som interesse, ja så er det store kamera ikke lige sagen. Men det tekniske kamera og småbilledkameraet kan udmærket gå i spænd sammen, hos amatører såvel, som hos den professionelle.

Fotoamatøren ser ofte på hvad pressefotografen bruger. Men sammenligner man fotoklubbens billeder med pressefotografernes, vil man hurtigt se, at der er meget stor forskel på motiverne.

Pressefotografens job er reportage. De skal støtte og underbygge journalistens artikel og, hvis det ikke drejer sig om meget dramatiske optagelser fra krige, naturkatastrofer, ulykker i trafikken eller Ekstra Bladets side'9 piger, bliver de ofte kun set på i ganske få sekunder. Desuden er gengivelsen i dag- og ugeblade ofte så dårlig, at det er komplet ligegyldigt, om han bruger et Hasselblad med fornem Zeiss'optik eller et 24 x 36 mm kamera med den dårligste optik på markedet.

Amatørens optagelser er noget helt andet, de bliver ikke understøttet af artikler eller lange billedtekster. De skal klare sig selv, på udstillinger eller i fototidsskrifter, og i sidstnævnte bliver gengivelsen af en helt anden kvalitet, end i dag- og ugebladene.

Men først og fremmest bliver der set på det - og hvad enten man vil indrømme det eller ej - den tekniske side af gengivelsen er i høj grad med til, at præge den endelige vurdering.

35 mm & mellemformat'firmaerne leverer selv den største anerkendelse til storformatfotografien - de mest krævende optagelser til deres farvestrålende brochurer er taget med teknisk kamera.

Think it over and be true.

MULIGHEDER MED DET TEKNISKE KAMERA

Hvad kan det tekniske kamera, som andre kameraer ikke kan?

Opretning af styrtende linier kan foretages med forstørrelsesapparater med dertil hørende forstillingsmuligheder. Dog ikke helt korrekt. Til topkameraerne i 24 x 36 mm kan man få special'optik til formålet. De er dyre, men så er opretningen til gengæld rigtigt udført. Det tekniske kamera kan rette styrtende linier op med samtlige objektiver. Det er kameraet der forstilles og ikke optikken. Og når motivet helst skal tages med kort tele, er det naturligvis uheldigt, når det kun er en bestemt vidvinkel, der kan bruges til opretning. Desuden kan det tekniske kamera, også på dette område, forstilles betydeligt mere end special'optikkerne til småbilledkameraerne - selv om nogle af disse er genialt konstruerede.

Men det tekniske kamera kan meget mere.

Skarphedsområdet kan lægges fra få cm foran optikken til uendelig, det kan forringes til næsten lig 0, det kan lægges horisontalt, vertikalt eller diagonalt efter ønske. Eller man kan ud-søge sig et bestemt område i moti-

vet, som man vil gengive skarpt, og lade resten være uskarpt.

Kameraet kan, uden extra udstyr, bruges til nærfotografering, med alle objektiver.

Desuden kan man vride, tilte, hæve og sænke filmplanet væk fra nul'stillingen, og dermed totalt ændre billedets perspektiv.

En bil kan blive længere, bredere, højere eller noget helt fjerde efter behag. »Et fotografi lyver ikke«, siger man, men intet kan forvrænge sandheden mere, end det tekniske kamera. Tænk bare på hvor stor og lækker en bil kan være i de flotte brochurer eller ugebladsannoncer. Når man ser den hos forhandleren er den skrumpet slemt ind.

Og når et kamera kan rette styrtende linier op, kan det naturligvis også gøre det modsatte. Storformat'kameraets fornemste aktiv er imidlertid: Den fuldstændig korrekte gengivelse af det der er foran objektivet. Skarpt, detaljerigt og i hele toneskalaen.

Kameraet kræver mere af fotografen, end andre system'kameraer - men sætter man sig ind i systemet, er mulighederne derefter.

Hvordan man arbejder med de store kameraer, kan man læse om i bøger, som Linhof's »Kamerafortstillingens højere skole«, eller Sinar's »Fagkameraets håndbog«. Endnu bedre er Time-Life's bog om studie eller atelier'fotografi, »Studiet«. Alle tre bøger fås på tysk, og jeg regner med, også på engelsk. De to første kan importøren af de respektive kameraer skaffe hjem, og den sidste kan bestilles i Holland. Adressen er: TIME-LIFE International, 5 Ottho Heldringstraat, 1066 AZ Amsterdam, Holland.

Man skal måske gøre opmærksom på, at man kun ønsker den ene bog, at de ikke sender hele Time-Life's serie om fotografi. Der er på 12 bind, og koster ca. 100 kr. pr. stk.

Men dermed være ikke sagt, at de andre ikke også er deres penge værd. Det er de helt sikkert.

Det eneste fototidsskrift med storformatfotografi, som speciale, er det tyske »International Photo Technik«. Det udkommer fire gange om året, og er en lækkerbidskjen for alle feinschmeckere udi fotografien.

Også i verdens ældste fotoblad, det danske »Dansk fotografisk Tidsskrift«, kan man se fremragende optagelser. Begge blade er skrevet for profis af profis, og der gives ingen undervisning, som for eksempel i »FOTOKINO«. »International Photo Technik« udkommer på tysk, fransk og engelsk.

Bladet, der udgives af folkene bag Linhof, og som derfor skal virke, som en indirekte reklame for storformatfotografi, henvender sig først og fremmest til den erfarne fotograf. Da denne normalt er ejer af et eller flere storformatkameraer, er det en lidt u-logisk tanke, at man ikke i højere grad henvender sig til den uøvede, med undervisning og billedeksempler på opgaveløsninger. Bladets tekniske standard er fantastisk høj, og alle derfor er det pengene værd.

hvor det store negativ giver en bedre billedkvalitet.

Se tilbage i andre FOTOKINO'er hvor bladet har besøgt reklamefotografer. De udtaler alle, at de bruger storformat, hvor det er muligt.

Når de dygtigste fotografer vi har - og hertil hører reklamefotografen, med sine meget vekslende opgaver, absolut - foretrækker disse kameraer, selv om de er meget tidskrævende, at arbejde med - og tid er penge for den professionelle - hvorfor skulle de så ikke også kunne blive mange amatørers foretrukne værktøj?

At de ikke er mere udbredte skyldes først og fremmest vore fotoskribenter. Selv i Tommy Frenning's: »Jeg fotograferer«, fra Politikens Forlag, skrives meget lidt om storformat. Jeg regner selv Tommy Frenning for én af verdens bedste forfattere af fotobøger, men her mener jeg, at han har svigtet. Og nu citerer jeg ordret fra »Jeg fotograferer«:

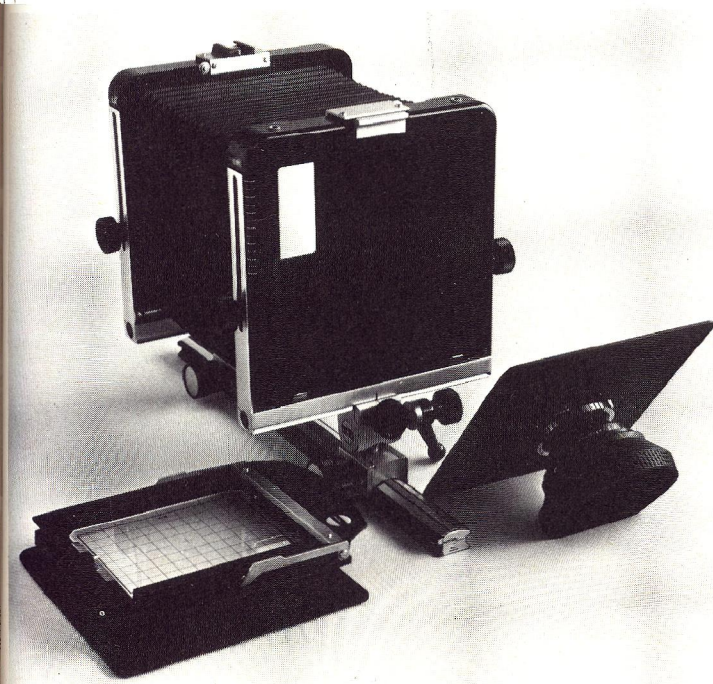
»Det »gammeldags« matskivekamera er dog stadig det bedste og mest pålidelige og fejlfrie kamera, at indstille på, særlig i forbindelse med en god matskivelup. Ingen søger og ingen afstandsmåler giver så god mu-

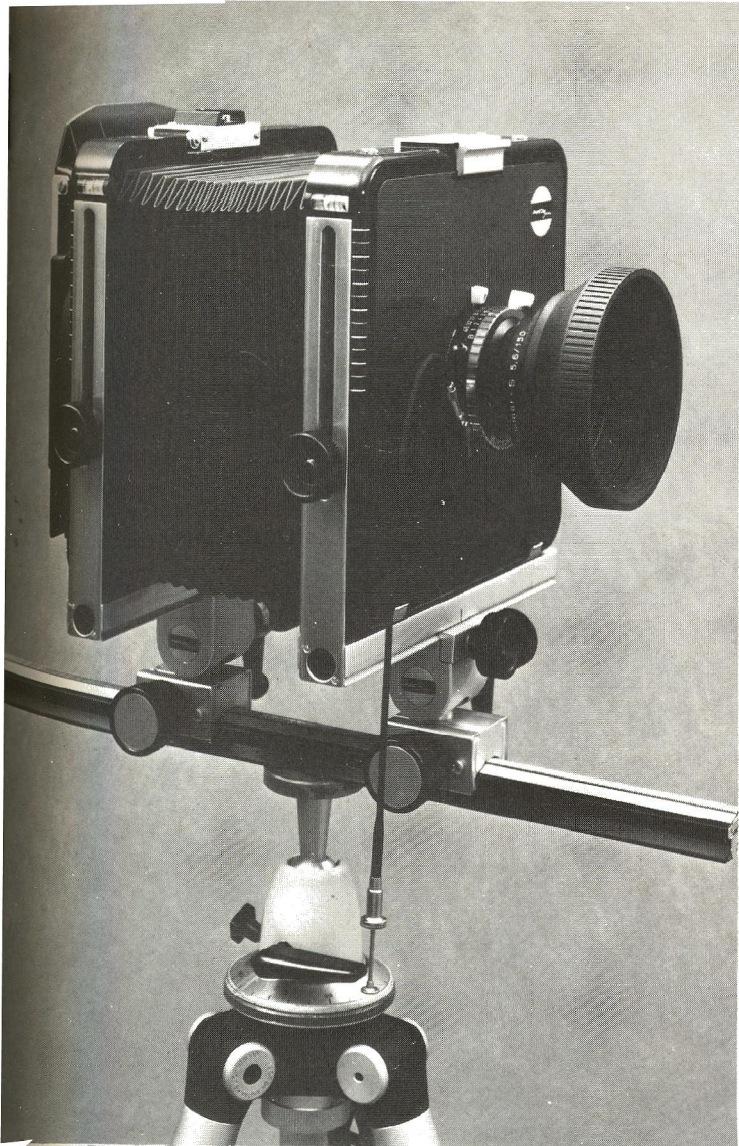
Prisen for et storformatkamera er ikke højere, end for de bedre systemer i 24 x 36 mm eller mellemformat'kameraerne med negativer på 4½ x 6, 6 x 6 eller 6 x 7 cm. Og har man et forstørrelsesapparat til 6 x 9 cm så kan man også få tekniske kameraer i dette format, for eksempel: ARCA-Swiss B 1.1, A 2.1 eller AB 2.1 - og 6 x 9 er ikke nogen ringe negativstørrelse.

Og udgifterne til optik, film og tilbehør, bliver heller ikke så store, som til de endnu større formater - men med storformat mener man, normalt, fra 9 x 12 og opefter.

De større kameraer kan også køre med rullefilmskassetter til formaterne: 6 x 9, 6 x 7, 6 x 6 & 4½ x 6. Men jeg kunne nu ikke drømme om, at slæbe rundt på et 4 x 5", med negativer på 4½ x 6 cm.

For de der betragter fotografien, som deres hobby, og som derfor kan lide, at lege med deres kamera, er det tekniske kamera alle tiders. Landskabsfotografen, arkitekturfotografen, stil-lens'fotografen og alle der ønsker den størst mulige indflydelse på det færdige resultat, og som også tilstræber den højest tænkelige tekniske kvalitet, kan ikke få et bedre ka-

▲ ARCA-Swiss kamera med Symmar 150 mm 1:5,6 på Slik bordstativ. Kameraet er i den såkaldte nulstil-

ling. Optagelse med Sinar-kamera med Symmar 210 mm 1:5,6.

Hvis jeg var professionel portrætfotograf, og skulle tage kampen op, med den industrialiserede og upersonlige form, denne del af fotografien efterhånden har fået, så var noget af det første jeg anskaffede mig, et mellemformat-kamera med Imagon-optik. Med de superskarpttegnene og kontrastrige objektiver, der efterhånden er standard i alle topkameraer, er Imagon'en mere aktual end nogensinde. Vi ser i det daglige, i reklame-tryksager og reklamebilleder i ugeblade, mange Imagon'billeder. Reklamefolk har næse for den slags.

Men mange portrætfotografer fortsætter med deres superskarpe originaloptikker, og får naturligvis teknisk perfekte billeder - her er alt med, rynker, småskrammer, hudorme og filipenser. Og ikke alle er dygtige re-touchører - og det er heller ikke nemt med det nye plast'papir.

Her kommer Imagon'ens optiske re-touche, som en gave fra himlen. Og når billedet så bliver betydeligt køn- nere - og den portræt'terede virker ti eller tyve år yngre - ja så har fotogra- fen med garanti fået en fast kunde. En udstilling af Imagon'billeder vil vir-

ke, som en magnet på folk der er kommet lidt op i årene. Mange vil gerne fotograferes, men der er ingen, som bryder sig om, at blive »afslø- ret«.

Imagon'en er et objektiv hvor man, med optikken - og ikke med vaseline eller andet krims'krams med mere el- ler mindre tilfældig virkning - styrer blødtægning. I stedet for den normale irisblænder, anvender man en blæn- derforsats med et stort midterhul om- kranset af en række mindre huller.

Midterblænderen slipper lyset igen- nem objektivets skarpttegnende mid- te, medens hullerne i randen danner uskarpe overstrålinger i en grad, som fotografen selv bestemmer. Kran- sen af småhuller kan afblændes trinløst, indtil de er helt lukket. Imagon'objek- tivt fås i følgende brændvidder, 200, 250, 300 og 360 mm.

DE »NORMALE« OBJEKTIVER

Vi vil her holde os til negativ'formatet 9 x 12 cm (8,35 x 11,5 cm) eller det lidt større 4 x 5 engelske tommer (9,44 x 12,0 cm).

Kameraer på optisk bænk fås også til større negativer. 13 x 18 cm og 18 x

24 cm. Men så kommer vi op i de helt store prisklasser med mørkekammer' udstyr, stativer, film o.s.v. Og med moderne film er forskellen ikke stor. Standard'objektivet til 9 x 12 cm eller 4 x 5" er på 150 mm. Den normale vidvinkel er på 90 mm.

Super'vidvinkel på 65-75 mm. Og tele'objektiver fra 180 mm og opef- ter.

For de fleste vil det være naturligt, at starte med den normale brændvidde, og senere udbygge med vidvinkel og tele. Men her står enhver frit. Alle ob- jektiver kan fås, med eller uden cen- trallukker. De sidste fordi, mange Si- nar'fotografer arbejder med den kendte Sinar/Copal'lukker eller med den nye Sinar'digital'lukker. Det er begge lukkere, som arbejder bag ob- jektivet. De gør fotograferingen hur- tigere og sikrere - men ikke bedre. Og de er meget kostbare, så vi holder os til objektiver med indbygget lukker. Vi skal jo ikke, som den professionelle, bedømme udstyr efter, hvor man- ge optagelser vi kan nå pr. arbejds- dag. Begge Sinar'lukkere styres af filmkassetten. Når man sætter kas- setten i kameraet, lukker lukkeren au- tomatisk og blænderen går ind på den forvalgte optagelses'værdi. Når man skal have mange optagelser fra hånden, giver den slags stor sikker- hed.

Sinar og Horseman passer udstyr sammen, og Sinar'lukkeren kan der- for bruges til det japanske kamera, li- gesom Horseman'udstyr kan bruges til Sinar.

Men vi skal ikke have mange optage- ser fra hånden pr. arbejdsdag, men gode optagelser i vores fritid. Og skul- le der kiksse et negativ, fordi man glemmer, at lukke lukkeren eller stille blænderen ned til optagelses'værdi er det ingen katastrofe. Vi kan kiksse mange optagelser, for prisen på en Sinar'lukker.

Objektiver til tekniske kameraer er ike lavet efter samme »opskrift«, som objektiver til andre kameraer. Til de sidstnævnte er objektivet således konstrueret, at de sender et billede bagud, i en kreds der lige dækker det pågældende format. Storformat'ob- jektivt sender sit billede tilbage i en kreds, der er meget større end negati- vet har behov for. Dette giver foto- grafen mulighed for, at placere negati- vet udenfor den optiske akse, altså til opretning af styrtende linier og me- get andet. Det tekniske kamera er så fleksibelt, at det kan forstilles langt ud over det, som objektivet er i stand til, og objektivets billedkreds er der- for en afgørende faktor i storformat' fotografi. Men vælger man optik fra de »store navne«, Rodenstock og Schneider, er den slags ting naturlig- vis i orden. Navne som Grandagon, Sironar-N og Apo-Ronar fra først- nævnte firma, og Super Angulon, Symmar-S og Apo-Artar fra sidst- nævnte, lyder som sød musik hos alle storformat'fotografer.

FILMKASSETTER OG ANDET UDSTYR

Uden optik og bagstykke ligner det tekniske kamera, en forstørret bælg til 24 x 36 mm kameraer. Og det har og-

så denne bælg's fordel, altså nærfoto- grafering uden extra udstyr. I den ene ende har vi nu anbragt objekti- vet, på en objektivplade, og vi vil nu se lidt på, hvordan »søger« og film er placeret i den modsatte ende. Der er ingen rigtig søger, men en matskive, som ligger på filmens plads, indtil umiddelbart før optagelsen. På denne matskive, hvor man ser bille- det på hovedet, komponerer vi bille- det, og stiller skarpt. Når det er klar til optagelse, trækkes matskiven tilba- ge, og der dannes nu en åbning, hvor filmkassetten kan sættes ned. Den bliver nu holdt på plads af den fjeder- belastede matskiveramme. Og her er vi ved ét af det tekniske kameras største ulemper, man kan ikke se i »søgeren« under optagelsen. Filmen ligger nu i samme plan, som matski- ven havde under indstillingen. Og hvis man ellers har husket, at lukke for lukkeren - den stod åben under indstillingen, og stille blænderen på den valgte åbning - den stod naturlig- vis også på fuld åbning, under indstil- lingen - ja så kan man fjerne kasset- tens filmbeskyttelsesplade, og trykke på kameraets udløser. Man kommer, som det kan ses, ikke sovende til et godt storformat'negativ. Det, at bille- det er vendt på hovedet, på kame- raets matskive, skal man ikke være bange for, det er kun en vane, lige- som det spejlvendte billede i Hassel- blad, Rolleiflex, Mamiya og andre ka- meraer med matskive'søgere. Men - som det også kan ses - vi står ikke over for, et hurtigt kamera.

Filmen er en såkaldt planfilm. Altså enkeltnegativer. De er noget tykkere i basen end almindelige film. Filmkas- setten er dobbelt, altså til to negati- ver. De placeres i hver sin side, i kas- setten og denne lukkes lystæt med en filmbeskyttelsesplade, som først fjernes lige før optagelsen.

Der findes flere filmtyper til disse ka- meraer, end til noget andet system. Stativet skal være solidt, og ikke for let. Det skal nemlig også kunne bære kameraet i det danske blæsevejr. Og bare med en kort tele, har disse kame- raer et vindfang, som en mindre fuld- rigger. Her bruger vi meget en AR- CA-Swiss 4 x 5" til udendørs fotografe- ring. Det er et meget let kamera, som mit »Slik Master Standard« sta- tiv har let ved, at bære. Men blæser det, gælder det om ikke, at løbe læn- gere væk, end man kan nå tilbage, når der rigtig kommer vind i sejlene. Det store Linhof'stativ, som ses un- der Sinar'en, kan til gengæld klare en orkan. Men det vejer 13,5 kg. Og det giver også problemer på en fototur. Det gælder altså her, som så mange andre steder, om at finde den gyldne middelevj. Linhof laver naturligvis også lette stativer. Og Slik laver tun- gere stativer.

Så skal vi have en løs lysmåler. Der findes, også til storformat'kameraer, lysmålere, som kan måle lyset gen- nem, objektivet. Men alt sådan noget skal man ikke lade sig friste af. Det er dyrt og det skal slæbes med. En påli- delig løs måler, som man kan have i lommen, er lige så god.

Fortsættes i næste nummer